ЗА „НАРОДНОТО ЖИТИЕ“ НА СВ. ЙОАН РИЛСКИ

Веселин Панайотов

В българската медиевистика има много странности, които съществуват до днес благодарение на автоматизацията на мисленето или научната инерция. Такива странни твърдения са например - мнението, че апокрифите се влияят и дори възникват от българския фолклор; че средновековните текстове са художествени, т. е. те са ни повече, ни по-малко литература; че колкото един текст има по-„народен“ език, толкова той е по-ценен (казано с точни думи, колкото книжовникът е по-неграмотен и немарлив, толкова по-добре). Култът към „народното“ беше положителна стойност по време на „народната“ власт, но днес рецидиви на това мислене блестят в работата на редица уважавани или по-малко уважавани медиевисти. Един такъв рецидив е утвърденото в научните изследвания, учебници и христоматии[1] название на Безименното житие на Йоан Рилски - Народно житие.

Като се спирам накратко върху произхода на това наименование, на първата му употреба и по-нататъшно разпространение, ще изкажа някои съображения против употребата на епитета „народен“ спрямо този текст.

Преди повече от шестдесет години проф. Й. Иванов[2] казва едно изречение, което постулира виждането спрямо най-старото житие на св. Йоан Рилски: то е *„домашно народно българско житие“*[3]. С развитието на медиевистиката се натрупаха достатъчно факти и теоретични основания за промяна на това мнение, но научната традиционност продължава да взема връх.

Идеолог на „онародяването“ на средновековната книжнина несъмнено е акад. Е. Георгиев, който тридесет години след Й. Иванов пише следното:

С падането на България под византийско владичество изчезва онзи официален български слой, който организира за своите нужди и цели духовната дейност в страната. Това превръща тая дейност в народна стихия, която византийската власт не може да овладее. Онародняването на духовния живот в голяма степен променя облика на българската литература.

Българската литература онароднява. Тя ограничава достъпа на господстващата през Средновековието феодална класа до своите жанрове, за да ги използува за своето класово господство. Много по-широк терен в различните литературни жанрове, но особено в апокрифната литература, както вече разкрихме това, заема народната опозиционност срещу феодалното класово устройство, с неговото икономическо неравенство и

[1] С малки изключения изследванията върху текста възприемат определението „народно“ като диференциращо и по тази причина приемливо. Тук няма да цитирам всички подобни случаи поради тяхната многочисленост.

[2] ***Й. Иванов.*** Жития на св. Иван Рилски с уводни бележки. - ГСУ ИФФ, 32, 1936.

[3] Пак там, с. 6

обществена несправедливост, срещу официалната църква, която санкционира неравенството и несправедливостта. Освен нея разширява своя литературен терен и народността. От името на народността излиза не само известен кръг на българската общественост - на господствуващия слой и на свързаната с него интелигенция, както в предишния период. Поради това, че обществено-политическото и църковно-религиозното ръководство на страната се намират в ръцете на иноземци, които добавят към социалния гнет върху народните маси и народностен гнет върху всички, почти цялата българска литература и изобщо писменост представят лагер на народността.

В литературата не можем да търсим пряко изразена оная революционна народност, която наблюдаваме в обществено-политическия живот.[4]

И още:

По време на византийското робство в нашия народен календар се записват имената на цяла плеада български народни светци: Иван Рилски, Гаврил Лесновски, Яким Осоговски, Прохор Пшински и др.[5]

И още:

И както светците имат народен характер, така и техните жития са н а р о д н и по съдържание и стил.[6]

Тъй като твърденията и понятията, които уважаваният академик използва, говорят сами за себе си, аз ще се въздържа от коментар. Интересно е, че те в една или друга форма са мултиплицирани в българската академическа и университетска наука: през 1995 г. в най-добрата българска енциклопедия акад. П. Динеков ги повтаря сбито, като внася своя принос със заключението, че „*светецът се прославя като народен закрилник*“[7], а в 1997 г. проф. Д. Петканова ги разгръща по-широко в последното издание на своя учебник[8]. Вижда се, че идеологическата постановка на Е. Георгиев е жива и до днес. Нещо повече - изследователи, които са чужди на това мислене използват същото понятие - „народно“ житие.

Употребата на прилагателно към дадена дума (понятие) обикновено цели да я определи, да я доуточни, да я диференцира от реда на подобните, стеснявайки възможните смисли до необходимата конкретност. Очевидно определяйки житийния текст като „народен“ проф. Й. Иванов е искал да го разграничи от подписаните жития за св. Йоан - например тези на Георги Скилица, патриарх Евтимий и др. В този аспект „народно“ означава

---

[4] ***Е. Георгиев.*** Литература на изострени борби в средновековна България. София, 1966, с. 305.

[5] Пак там, с. 307

[6] Пак там. При цитирането не са пропуснати доказателствата за това, как българските светци от Кирил и Методий до изброените по-горе стават *народни*. Такива доказателства в труда на акад. Е. Георгиев просто няма. Изглежда е бил достатъчен само волунтаристичният жест.

[7] ***П. Динеков.*** Иван Рилски. - В: Кирило-Методиевска енциклопедия. Т. 2. С., 1995, с. 26.

[8] ***Д. Петканова***. Старобългарска литература IX-XVIII век. София, 1997, с. 369-373.

безименно, анонимно. Оттук нататък обаче определението „народно“ придобива водещо значение, то става най-важен определител на житието и повярвали на „народния“ му характер куп изследователи и лаици започват да търсят „народните“ елементи, образи и пр. в текста. Всичко, което в текста е оригинално и няма аналог в другите жития, е обявено за дело на народното творчество. Започва едно трескаво търсене на фолклорните адеквати на пчелата, мушичките, комарите и амебите, за да се докаже предвзетата теза за влиянието на фолклора върху текста. Тезата е резултат отутвърдилата се във времето на тоталитаризма фикс-идея за „хубавия“ -“народен“ и „лошия“ - ортодоксален текст.

Абсурдността на твърдението, че фолклорът (при нормални условия) може съществено да повлияе на каноническия, догматично определен комплекс от текстове се доказва от самото съществуване на запазените днес преписи от средновековни съчинения. Профанизирането на езика не е резултат на подобно влияние, а на деструктурирането на държавността, респ. на църквата, липсата на нормативен книжовен език, обединяващ цялата българска територия. Няма съществено значение дали книжовникът ще говори за *мощи* или за *кокали* (както става в късното българско средновековие), неговият текст е в системата на християнския ритуал и функционира по един и същ начин, колкото понятието каноничност да е избледняло в съзнанието на провинциалния свещеник.

И така, прилагателното „народно“ към житие е погрешна следа, по която може да тръгне всеки при определени обстоятелства. Точно в това се състои и опасността от подобни определения. Те насочват съзнанието в посока, която не отговаря на същината на явлението.

Какви са основанията да се отхвърли подобно определение и да се пристъпи към адекватен анализ, лишен от научните предразсъдъци от миналото?

На първо място това е личността на автора на житието. Ако се приеме, че този текст действително е съставен през XII век[9], трябва да се видят взаимоотношенията му с книжовните текстове, които са съществували до това време, т. е. да се тръгне по обичайния за медиевистиката път, а не да се повтарят шаманските заклинания на „онародняването“. В този смисъл от общия хор на „народниците“ се отделят работите на Кл. Иванова[10], Д. Кенанов[11] и особено тази на М.

[9] Заглавието на текста го обвързва с датата 19 октомври, пренасянето на мощите от Средец в Търново (1194/1195 г.), но в житието се говори само за пренасянето им в Средец, което според Ив. Дуйчев е станало между 969 и 972 г. - ***Ив. Дуйчев***. Рилският светец и неговата обител. С., 1947, с. 191. Това предположение се подкрепя от Е. Коцева (***Е. Коцева.*** Иван Рилски. - В: Старобългарска литература. Енциклопедичен речник. София, 1992, с. 184), както и от последните изследвания на М. Спасова - ***М. Спасова.*** Народно ли е народното (безименното) житие на св. Йоан Рилски. - Palaeobulgarica, 1998, N 4, с. 50-74.

[10] ***К. Иванова.*** Най-старото житие на св. Иван Рилски и някои негови литературни паралели. - В: Медиевистика и културна антропология. Сборник в чест на 40-годишната творческа дейност на проф. Д. Петканова. С., 1998, с. 37-47.

[11] ***Д. Кенанов.*** Симеоновият „Златоструй“ и Народното житие за св. Иван (Йоан) Рилски. - В: Българистични проучвания. Актуални проблеми на българистиката и

Спасова[12], която в известна степен се явява обобщение на натрупаните от медиевистиката положителни факти за връзките на Безименното житие с паметниците от старобългарската епоха. Риторичният въпрос в заглавието на М. Спасова всъщност беше конкретният повод да систематизирам собствените си възражения спрямо неточностите на терминологията в българската медиевистика. За разлика от общите фрази и недоказуеми твърдения М. Спасова посочва точните места в житието, които по един или друг начин се свързват с други известни съчинения и преводи. Като съпоставителен материал са приведени:

- съчиненията на Ефрем Сирин (Слово за покаянието, Слово за Авраамий и др.),
- Супрасълския сборник (Житие на Григорий Римски, Житие на Павел Препрости и др.)
- Златоструй (Слово **о исхо҂дѣ д҃шн** от авва Макарий)
- Житие на Антоний Пустинник (Велики),
- Пространно житие на Константин-Кирил Философ,
- Пространно житие на Методий,
- Житие на Йоан Златоуст.

Това са откритите до днес текстове, които авторът на Безименното житие е използвал. Напълно възможно е обаче бъдещите изследователи да открият още текстове, които по един или друг начин са били цитирани или асоциирани в анонимното житие на св. Йоан Рилски. Ето изводите на М. Спасова: „*В БЖЙоР* (Безименното житие на св. Йоан Рилски - б. м. В. П.) *са включени значими текстови масиви от словото* ***о исходѣ д҃шн*** *от авва Макарий, което е конвойно в състава на Златоструя на цар Симеон. Отделни текстови фрагменти, изрази или словосъчетания от Супрасълски сборник, от словата на Ефрем Сирин, от Житието на Йоан Златоуст и от други старобългарски преводни текстове са вградени в текста на житието. Това обяснява източнобългарския характер на лексиката и езика на творбата и доказва, че тя е съставена най-вероятно от книжовник, който познава преводната старобългарска книжнина (ако и сам не е преводач)*."[13]

Така или иначе и тези факти са достатъчни, за да се преодолее фикцията „народно" житие. Всичко, което се посочва като резултат на влияние от страна на народната легенда: „странното" начало на текста, появата на Йоан Богослов, аскетическите подвизи и пр. може да бъде представено като резултат от книжовно влияние, което е в логиката на средновековната култура. Особено подчертаваното „земно" присъствие на

славистиката. Трета международна научна сесия. Велико Търново, 20-21 август 1997. Велико Търново, 1998, с. 67-79.

[12] ***М. Спасова.*** Народно ли е народното (безименното) житие на св. Йоан Рилски. - Palaeobulgarica, 1998, N 4, с. 50-74.

[13] Пак там, с. 72.

демоничните сили[14] като доказателство за „народността“ на житието, има своя точен каноничен първообраз:

Основната тема за пустинножителството и за борбата с дявола и неговите слуги-демони има точен аналог в Житието на Антоний Велики от Атанасий Александрийски, както и в част от житиеписните творби в Супрасълския сборник.[15]

От казаното дотук следва, че авторът на Безименното житие, бил той от X или следващите векове, е бил човек не наивен и простодушен, а високообразован и талантлив книжовник. Възможно ли е текстът на този книжовник да е бил подложен на редакционни промени, които да са го „онародниле“ в следващите му странствания по българската земя?

Наблюденията на М. Спасова върху най-старите преписи, които бяха цитирани по-горе, отричат подобен механизъм. Според нея Германовият препис в някои части показва по-архаични черти, свързващи го с източнобългарските паметници[16]. Тъй като този текст е изчезнал, ще се спра по-подробно на запазения до днес ръкопис от сбирката на Рилския манастир.

Самият контекст на житието по рилския препис - N 1/26 от сбирката на Ршилския манастир, говори за това, че не е възможно то да бъде по някакъв начин „онародено“ или с апокрифни и фолклорни особености. Текстът се намира в сборник, който е писан специално за отбелязване паметта на св. Йоан Рилски (след връщане на мощите му в Рилския манастир 1469 г.) и тази книга се е използвала векове наред, през което време нито един книжовник, монах, канонист не се усъмнява в ортодоксалността на текста (за разлика от днешните силно „компетентни“ в православието филолози). От друга страна съсъставителят (и преписвач) на житието е книжовник с минимум двадесетгодишен (или тридесетгодишен) „стаж“[17]. По тази причина не е възможно този школуван християнин да престъпи границите на позволеното. Ето какво пишат за него изследователите на Рилския сборник: *Първият писач* (този, който пише частта, включваща житието - б. м. В. П.) *се отличава с изненадващо правилен търновски правопис, следващ нормите на Търновската школа*.[18] Очевидно, че човекът, който стриктно спазва дори правописните правила на всеизвестната Търновска школа, не би си позволил волности и по

---

[14] Ср. например: „*Ангелът и дяволът са в земни образи*.“ - ***Д. Петканова***. Старобългарска литература IX-XVIII век. София, 1997, с. 371.

[15] ***М. Спасова***. Цит. съч., с. 72

[16] ***М. Спасова.*** Цит. съч.

[17] Това е известният книжовник, който работи през 1451 г. над известния Скопски миней, т. е. до времето на съставяне на рилския сборник - след 1469 г. са изминали около двадесет години. Ако водният знак *ножици* (Briquet N 3679 - 1494 г.), употребен в РМ N 1/26, е точно датиран в описа, то дейността на този сътрудник на монах Давид трябва да е продължила поне до 1494 г., защото това е най-късната датировка на хартията и той не би използвал тази хартия, ако не е доживял датата на нейното производство. (Вж. тук статията за монах Давид.)

[18] ***Б. Райков, Хр. Кодов, Б. Христова***. Славянски ръкописи в Рилския манастир. Т. I, София, 1986, с. 102.

отношение на най-съществения за средновековния книжовник аспект на текста - неговата съдържателна страна. Не би допуснал това и неговият сътрудник - монах Давид, който участва в създаването на сборника. Известните днес трудове на монах Давид Рилски показват, че той е също ерудиран съставител и преписвач, който няма нищо общо с полуграмотния автор на „онародени“ текстове.

Времето на поява на Рилския сборник също не предполага възникването на неортодоксални тенденции - това е времето на големите православни автори Владислав Граматик, Димитър Кантакузин, Давид Рилски и пр., които на практика съхраняват за поколенията най-съществената част от средновековната ни книжнина, които, век след завземането на България, държат високо факела на образоваността и българщината.

Вероятното място на възникване на изследвания сборник - Рилската обител, Рилския книжовен център също отрича възможността той или негова част (например Безименното житие) да има апокрифно-фолклорен характер. Манастирът и неговата библиотека, ако те не са център на някакво еретическо отклонение от църквата, а такъв Рилският манастир никога не е бил, съдържат изключително рядко текстове с апокрифен характер. Този факт може да се проследи по описанията на манастирските библиотеки, които пазят автентичен своя фонд (т. е. които не са функционирали в по-късно време като архиви, а се състоят само от създаваната, получавана като дарение или купувана от манастира книжнина).

От казаното дотук може да се изведе следното: нито авторът на житието, нито неговият преписвач, нито сборникът, в който то се намира, нито времето, нито мястото, нито книжовният център предполагат възможността този текст да съдържа в себе си апокрифно-фолклорни елементи. Неговите особености са плод на оригиналното авторско виждане, съчетало легендарното[19] с ортодоксалното. Определението на анонимното житие като „народно“ е плод на идеологизация, която има своите корени в близкото минало, макар да е провокирана от мнението на иначе трезвия и талантлив изследовател на българската старина проф. Й. Иванов.

По-долу се публикува текстът на Безименното житие по рилския препис. С удебелен шрифт се предава киноварът, а с големи букви започват личните имена. Думите са разделени, но текстът се публикува лист по лист и ред по ред. Този начин е избран за да се види истинският облик на текста.

[19] В случая легендарното може да се мисли и в генеративен аспект - създаване на легендата за Рилския светец. Тази вероятност не може да бъде пренебрегната по простата причина, че най-ранният текст, който е известен днес, е точно този на Безименното житие. Фолклорните текстове, с които той се съпоставя са с петстотин години по-млади от него. Защо тогава той да произхожда от тях, а не обратното?

Безименно житие на свети Йоан Рилски
РМ № 1/26

л. 41 **МЦ҃А W^Х^ТО^М^ВРЇА, ѳ҃Ї҃. ЖИТИЄ И**
жизнь прⷱпо^А^бнаго w҃ца нашег^о^
Їѡанна, пⷭстыножителѣ Ры–
лскаго, и о прⷱнесенїи моще҃^м^
его. w҃чⷱ҃ благослови : –
Бы҃^с^ члⷷвкь дхⷷовень. блгⷷовⷱ҃–
рень и хртолюбивь. боⷢ сⷯ
бⷷа҃, и съ страхѡ҃^м^ слⷭжⷯ емⷭ
и бєзь сльзахь николиже
прⷱбиваⷯ. нⷯ въспоминаⷯ
слово пр҃^о^рчьское, иже рє҃^ч^но бы҃^с^
оусты Дв^А^вы. измїⷯ на въсⷱ–
кⷯ ноць ложе мое, и сльзами
моими постелⷯ моⷯ омо(чⷯ).
л. 41об **и тако въ вⷱрⷱ велицⷱ сыи въ–**
ставь изыде из мира. бⷱше
бо пастырь и ничⷷтоже имⷱⷯ,
тькмо брата единого и вола.
и єгда помысли изыти въ пⷭ–
стынⷯ. поⷯ вола и поиде, и
невⷱдⷯщⷭ ником^ⷭ^. идⷯщⷭ
же емⷭ пⷯтємь w҃ мⷱста свое–
го. тогда врагь ненавидⷯи
добраа, въложи въ ср^А^ци братⷭ
емⷭ. и ⷭбⷱди люди и пости–
гохⷯ его на поли, нарицаемⷱ^м^
Мрьдица, и по^А^ дⷯбомь вели–
кїимь. и начⷯшⷯ его вращати
w҃ пⷯтⷱ бⷯжїа дїаколїимь на–

ученїемь• и ꙗкоже его нача-
ша вращати• сътвори ве-
ликжа мл҃тва҃ бж҃їа къ нимь•
и едва изпроси еже ношаше во-
ль звонець, знаменїа ради
мира, а себѣ на памѧᵀ• да сѧ
увѣсть что изнесе с҃тыи ѡ҃ц҃ь
(Ї)ѡаннь изъ мира• а воль емᵾ въ-
л. 42 зѧша• и привѧза с҃тыи ѡ҃ц҃ь
воль поᴬ джбᵐѡ, нарыцаемѣмь
великїи джбь съ своима с҃ты-
ма ржкама• и ѡ҃ того часа на-
рє᷒сѧ с҃тго ѡ҃ца джбъ• и еще и
до дн҃ешнѣго дн҃е знаати є᷒ вж-
же wколо джба знаменїе с҃тго
ѡ҃ца• и ѡ҃врати лице свое с҃тое
ѡ҃ ниˣ, и поиде въ пᵾстынѧ ры-
лскжа• и wбраци сѧ къ нимь•
и не бл᷒ви ихь, ни прокла• и д᷒а
имь знаменїе, рекь• азъ изла-
зѧ ѡ҃ ва᷒ смѣѧ сѧ и глᵾма• и по-
иде въ пᵾстынѧ рылскжа•
и иде на мѣсто нарицаемое Го-
лець• и бы᷒ тᵾ з҃ м᷒ць• и пакы
враᵀ емᵾ възтьжи по братѣ,
и поиде искати его• и иде и w-
брѣте его въ мѣстѣ томь•
и видѣвь его с҃тыи ѡ҃ц҃ь градѧ-
ца къ немᵾ, и прискрьбень бы᷒
и помл҃и сѧ къ б҃ᵾ рекь• ѡ҃ (че г҃и)
нб᷒ныи въседрьжителю• вє(ли)-
л. 42об кое основанїе неизписанное б҃жь-
ство, с҃не б҃жїи и единочадыи

Їи҃с х҃е• въпльтивыи сѧ на҃с раⷣи
за ны wкрзь на҃м дань еси• еще
же ѹтѣшителю и дше, приходѧ
w҃ о҃ца въ на҃с ѹтѣшителю бл҃гы•
пр҃но бжди съ множ въсегⷣа, и сль-
зь моихъ не прѣзри на въсѣко врѣмѧ
молѧщиа ти сѧ• г҃и Їи҃с х҃е ц҃рю
нбн҃ныи и земни• аще и недосто-
инь есмь сего гл҃ати• нж надѣ-
ѧ сѧ твоеи велицѣи мл҃сти• ре-
кль бо ни еси• ищете и обрѧ-
щете• просите, и да҃с сѧ вамь•
тльцѣте и w҃врьзѫт сѧ вамь•
сихъ же словеса надѣѧ сѧ и дрь-
знжль есмь гл҃ати• и иного не и-
мамь ѹтѣшителѣ и събесѣ-
дника• ни w҃ца ни матере• ты
бо мѧ еси прїѧль, ты же ми еси
трорець• ты же оутѣшите҃л•
(ты) застжпникь мои, ты же
ми наставникь• ты же вѣра моа,
л. 43 ты крѣпость моа• ты же и ѹны-
нїе мое•ты же ѹсклабленїе мое•
ты же питатель мои• ты помⷫ-
щиникь мои• ты въсѣ твориши
видимаа и невⷣимаа• ꙗвленаа и
неꙗвленаа• ты w҃ць мои• т҃е
г҃и молѧ҃с азъ грѣшнїи• и не имѣѧ
помощника никогоже• нж тьк-
мо на тебе единого б҃а възырѧѧ•
и о тебѣ сѧ хвалѧ, и о тебе сѧ
ѹтѣшаѧ• и азъ единь есьмь
въ сен пѹстыни• и не имѣѧ ни-

чтоже съ собоѫ, тькмо жезль
единь. Тогда прїиде гласс съ нбсе
и рче емоу. радуи сѧ свѣтило мое
въ пустѣи сеи горѣ снѣжан-
нѣи. радуи сѧ деннице моа свѣ-
тлаа. радуи сѧ слнце мое свѣтлое
въ пустыни рылстѣи. радуи сѧ
пустыни жителю, въ плъти
си агглъ. Въстани и възми же-
зль свои, и иди къ мѣсто уго-
тованое тебѣ подо планинѫ и-
л. 43об мыи врьтопь. и иде и обрѣте пе-
щерѫ и вънидѐ. идеже слнце не
призираше, ни вѣтрь вѣаше.
нѫ тькмо аггль единь прихо-
ждааше къ немоу, и ношааше е-
моу манноу ѿ ба wбразѡм шипко-
вѣмь. и тоу прѣбиваше млѧ ба
дни иощь не почиваѧ, и без
слъзь не прѣбиваѧ николиже мо-
лѧ ба. и прихождааше врагъ
прѣльстникь, и бесѣдоваше
словеса аггльска къ немоу хотѧ
его извести ѿ мѣста стго,
и не умѣ емоу что сътворити.
бѣше бо братанець стго ѡца
съ нимь. и иде врагъ прѣльстникъ
злыи къ братоу стго ѡца. и на-
вади его рекь емоу. азъ брата
твоего обрѣтох и дѣтѧ твое
въ пустыни съ нимь. идеже сль-
ньце не сїаеть, ни вѣтрь вѣе-
ть. тькмо едины звѣрїе.

и твоє чадо изѣдено хощіє͡т би–

л. 44 ти звѣрїи. Слышав же бра͡т

сті҃го словеса сїа вражїа. раз–

гнѣвав сѧ и поиде съ гнѣвѡ͡м,

да его изведе͡т изъ пⷭтыня дїа–

волскы͡м, наⷭченїемь. и невѣдѧ–

щⷭ емⷭ камо поити. и рч҃є емⷭ

дїаволь прѣльстныи. азъ тѧ повє–

дѫ на мѣсто где живѣеть твои

бра҃т. и чадо твое доселѣ изеденⷪ

є͡с звѣрми. слышавь слово то

бра҃т сті҃го. и прискрьбень бы͡с за

чадо свое, и рч҃є дїаволⷭ. дрⷭже

веди мѧ на мѣсто то, да ти съ–

творѫ, еже хощеши. и поиде дїа–

воль прѣꙗ нимь, и идостѣ на мѣ–

сто идеже кѣ сті҃ыи ѡц҃ѣ пⷭсти–

нныи Їѡань. и видѣвь его сті҃ы

ѡц҃ѣ, и помл҃и ба҃ гл҃ѧ. Бж҃е въ–

седрьжителю непобѣдимаа

сило. пособїє въ бѣдаⷯ и въ ра(дос)–

тѣⷯ. члв҃колюбивїи пасты(рю)

мл͡срдїи ѡч҃е. ненадѣющим (сѧ)

надежда. просѧщи͡м помощ(ь) по–

л. 44об мощниче. смѣющи͡м сѧ пособь– †

ниче. въ бѣдаⷯ оутѣшитею. †

оуслыши мѧ г҃и и помл҃ⷭи мѧ. †

и избави мѧ ѡ врага сего похва– †

лнаго. и бѣды одрьжѫщіѫ †

мѧ ѡими ѡ мене. и сътвори съ †

множ мл͡сть, и сп͡си мѧ съ въсѣ– †

ми ⷭгожⷣьшими т͡ѥе. еи г҃и, не †

остави мене врагⷭ семⷭ въ радо͡с. †

сице емꙋ мл҃ѧцꙋ сѧ. Прїиде †
бра҃т емꙋ дїаволїимь наꙋченї҃мъ.
и въздвесѣдова къ немꙋ словеса
дїаволѣ. хотѧ ст҃го прѣльсти-
ти и извести ѿ нѭ ти бж҃їа, и
ѿ лика аг҃гл҃ка ѿлѫчити. раꙁꙋ-
мѣв же ст҃ы ѿц҃ь Їѡаннь, ꙗко
нѣ сѫть бесѣди брата его. нѭ
бесѣди сѫть врага прѣльстника.
не хотѧща добраа иѭ злаа.
и въꙁрѣвь на н҃бо и рє҃ч. г҃и Иꙗ҃с Хр҃є,
(не) ѿврьзи мене ѿ лица твоего,
(и не) ѿстѫни ѿ мене въ врѣмѧ
(пє)чали моєѧ. иѭ избави мѧ ѿ
л. 45 врага моего. ꙗкоже избa-
ви Данїила изь ꙋсть лъвовь.
и Дєклѭ ѿ огнѣ. Ананїѭ
и Азарїѭ и Мисаила ѿ пещи о-
гньни. сп҃си мѧ г҃и ѿ ненави-
стника сего, прѣити мало сє
житїє прѣходноє. и настави мѧ
въ твоє отишїє. ꙗкоже на-
ставиль еси Їил҃ѣ бѣжѧщаг҃о
по мѡрю ꙗко по сꙋхꙋ, а врагы
его покры мѡрє. и нинѣ г҃и
пом҃лꙋи мѧ. и низложи въста-
ѧщаго на мѧ пакостника, и
посрами борѧщаго сѧ врага м҃о-
его съ множ. ꙗко ты г҃и знає-
ши чл҃вчьскоє сꙋєтьство. бѫ-
ди ми помощникь, и ꙋбыи при-
ставникы ѫже хотѧть на

мѧ прїити• иже твои^{х} ꙁаповѣ–
ди не вѣдѧть• сътвори ихь а–
дꙋ причьстникы и чрьвїємь•
и въведи его въ вѣчныи ог(нь)
и въ мѫкѫ кромѣшиѧ (и)
л. 45об же чрьвь не ꙋсыпаєть, и огнь
не ꙋгасаєть• а рабꙋ своєм^{ꙋ}, г҃и
даж^{ѧ}ь крѣпость и бдѣнїє и помо^{щ},
по твои^{м} стьꙁа^{м} ходити и т^{е}є слꙋжи–
ти въ вѣкы вѣкѡ^{м} аминь• Чюв
же дїаволь еже ре^{ч} с҃тыи ѿц҃ь Їѡ–
аннь, аминь• ꙋжасиѫ сѧ и бѣ–
жа въ мѣсто своє• а бра^{т} ем^{ꙋ} о–
ста• и раꙁꙋмѣ бра^{т} емꙋ силѫ
с҃тго ѡц҃а и не смѣ бесѣдова–
ти ем^{ꙋ} ничтоже• оста бо єдинь
а врагь его бѣжа иже его ꙋча–
ше ꙁлымь бесѣда^{м}, хотѧ его
смѣсти ѿ пѫти б҃жїа• и при–
ближи сѧ бра^{т} емꙋ молѧ^{с} молбо^{ѫ}
великоѫ и сльꙁами велицѣми
да емꙋ пꙋсти дѣтиц҃а• и
ѿпꙋсти дѣтиц҃а с҃ты, и поидє
съ ѡц҃емь свои^{м}• бѣше во дх҃о–
вно дѣтѧ то• вѣдѣше бо пꙋ–
стынны житєль ѿц҃ь Їѡаннь
(иа)ко дѣтѧ дх҃овно є^{с}• помл҃и
(сѧ) г^{с}ви и р^{ч}є• г҃и, да не погыбнє^{т}
л. 46 д҃ша праведнаго, и не напиши
его съ грѣшникы• и ꙋслыша б҃ъ
мл҃твѫ с҃тго и прѣпо^{ѧ}бнаго о҃ца
Їѡанна• и тѡ^{м} часѣ повелѣ
ꙁмїи и ꙋиаде дѣтиц҃а идѫц҃а

пѫтемь съ wцемъ его. и възвра-
ти сѧ wцѣ его, и повѣда стмоу
wцоу Їwанноу. и оуслыша стыи
wцѣ о дѣтици, и прослави ба
и рече. Гди прїими дшѫ правед-
ничѫ, да почнеть съ Авраамомъ
и Їсаакомъ и Їакwвwмъ. и тwмь
часѣ изыде дша изь дѣтица.
и въземь wцѣ его и несе емоу. и
повелѣ стыи wцѣ Їwаннь, не-
сти отроча на мѣсто. именемъ
Осѣново. и погребе wцѣ его,
и wиде. Стыи же wцѣ Їwаннь
ходѣше на мѣсто то, дшѫ тоѧ
ради праведнича. и сътвори
себѣ мѣсто то покоище. а
змїѫ тѫ помрамори. да с(ѧ)
вѣсть сила мтвы стго wц(а) Їw
л. 46об анна. и приходѧще людїе въ-
землѫ w неѫ на врачбѫ въсе-
моу. и сътвори въ пещере тои
стыи wць Їwаннь не изходѧ
г лѣта, и з мць. и излѣзе
вынь и обрѣте камень. высо-
та емоу м съжнеи. а ширина
емоу ꙗко щить великь. и възъ-
лѣзе на камень тъи, и стоа
на немь з лѣт, и д мцѧ.
дньи и нощь не почиваѧ биѧ прь-
сы своѧ и колѣнѣ прѣкланѣѧ
и сльзы точѧ постомъ и бдѣнїе-
мь. оубиваѧ тѣло свое, мра-
зомъ и боуреѫ. трьпѧ знои и гра

съ нб҃є, постw҃ и бдѣнїємь
дн҃їж и ношщїж. иже подвигы
и трꙋды є҃го аг҃гль г҃нь въздо҃-
шааше на н҃бо прѧ҃ѣ б҃а. и ꙋвѣдѣ-
вь б҃ъ трьпѣнїє є҃го. и а-
г҃гль г҃нь прихожд҃ааше къ нем҃ꙋ
(п)рипосѧ емꙋ манна. И ꙋвѣ-
(д)ѣ врагъ прьвы, ꙗко прїѧта
л. 47 бы҃ мл҃тва є҃го прѣ҃ бм҃ь. и раз-
гнѣвав сѧ. и помъ инѣхь
мнwзѣ҃ съ собоѫ. и сътвори
съборь и прїидошж на мѣсто
идеже стоаше на камени с҃ты
ѡ҃ц҃ь Їwаннь моля б҃а. и прїи-
дошж напрасно съ страхомь
велїємь, мняще ꙋстрашити
є҃го хотѧще да бѣжи҃т ѡ҃ мѣ-
ста с҃тго. и не могошж ем҃ꙋ что
сътворити. бѣше бо аг҃гль
г҃нь храня и крѣпля є҃го. и нач҃а
дїаволь бѣжати. а с҃тыи ѡ҃ц҃ь
Їwаннь бѣ стоѧ на камени мо-
ля сѧ б҃ꙋ дн҃ыѧ и ношщїж не прѣ-
стаѧ сльзы точѧ. и приходѧ-
ще врази низрѣваахж ѡ҃ ка-
мене того. высота бо бѣ ка-
мене того ѧ҃ съжнеи. wн же
не хотѣше обыти инѣмь
пѫтѣ҃м. има҃т бо пѫтишиц(є ма)-
ло на мѣсто то с҃тое. нж w(во)-
го смѣтаахж, тѣм ж҃д҃є стьзи
л. 47об цѣмь възлазѣше. є҃ бо каме҃н
тъ высокь и стрьмень, ждꙋ же

смѣтааχаѫ и мѫчааχѫ с҃тго•
шнь же съ радостїѫ прїемлѣше
въсє то• и до дн҃ешнѣго дн҃є ꙁнаа-
ти є҆ стопы ногѹ его по камени,
и крьвь его• и ѹмилив сѧ въꙁ-
рѣвь на н҃бо и рч҃е• Бж҃є въседръ-
жителю не ѿстѫни ѿ мене,
нѫ бѫди ми помощник҃ на вра-
гы сїѧ• сп҃и мѧ и помоꙁи ми
мало прѣхожⷭенїа сего прѣити•
и не помѣни мои҂ грѣхь иже съ-
твори҂, или словѡ҃ или дѣлѡ҃,
или помышленїємь• или по во-
ли, или по неволи• ıако б҃ъ мл҃рдь
помоꙁи ми• да не рч҃еть бесꙁако-
нныи где є҆ б҃ъ его• тѣм же г҃и
потъщи сѧ избавити мѧ ѿ вра-
га сего• ıако да прославит сѧ и-
мѧ твоє въ вѣкы• И егда рч҃є
(с҃т)ы ѿц҃ѣ Їѡаннь, ами҃• въ ть
(часъ) ѹдари аг҃гль въ клепало ка-
л. 48 менно, и ꙁвонецъ позвынѣ наⷭ ꙁри и здѣ
гробѡ҃ с҃тго ѿц҃а• и потрѧсє сѧ
пѹстынѣ и потрепета ıако и єсє-
ро• и позьвнѣшѫ горы ıако и ка-
мьбань• и чювь дїаволь ами҃•
и клепало и ꙁвонець• и ѹдари ꙁри
въ мѣсто ѹготованное емѹ, идє-
же н҃ѣ свѣта, нѫ тьма пр҃но•
и тѡ҃ часѣ прїиде аг҃гль съ нб҃є ѿ г҃а
гл҃ѧ• мѫжаи сѧ и крѣпи сѧ въꙁлю-
бленниче мои, аꙁь єсмь прн҃о с то-
бож не ѹжасаи сѧ нѫ раⷭуи сѧ съна-

слѣ^ниче пр^о^рка моего пр^а^течѧ и
кр^с^стителѣ. ибо и тъи бы^с^ въз-
питѣнь въ пⷭстыни. и ты пⷭ-
стынѧ възлюби. тъи бо роди
сѧ ѿ не плⷣ^а^ви, а ты ѿ плода.
ра^а^ви сѧ, деннице моа прѣсвѣтлаа,
въ пⷭстѣи сеи горѣ. ра^а^ви сѧ
слн̄це мое прѣсвѣтлое въ пⷭсты-
ни рылстѣи. ра^а^уите сѧ вы г^о^-
ры прїемше свѣтилник(а пⷭ)-
стыни. васелите сѧ въ си рѡ-
л. 48об ди земни, припа^а^жще къ моще^м^ зри здѣ
пⷭстыножителѣ Їѡанна, ра^а^у
"же сѧ и ты пⷭстыне прїемши
свѣтилника своего, и събесѣ-
дника моего. въ плъти равень
аг̅гл̅ш^м^. земнаго аг̅гла и не- зри здѣ
беснаго чл̅вка. Тог^а^а прїиде
Їѡаннь Бг̅ословь къ немⷭ. и
обьемь его ꙗко м̅ти мл^а^нца
своего, и облобиза и и ре^ч^ емⷭ.
ра^а^уи сѧ възлюбленниче г^с^нь, ⷭ-
готова бо ти сѧ вѣнець славѣ.
слава бо твоа просьвте сѧ.
въстани и възми жезль свои и
иди въ мѣсто прѣж^а^нѣе иде-
же еси прїѧль инѡчьскы ѡбра^з^.
и остави тⷭ жезль свои. да бж- зри здѣ
деть мирⷭ въ знаменїе, а тебѣ
въ памѧ^т^, ре^ч^но бо ти е^с^ ѿ г̅а.
и въставь пⷭстыножитель
ѿц̅ь Їѡаннь. и иде на мѣсто и-
(де)же прьвѣе прїѧть инѡчь

(ств)о, по^{А} планинѫ имѧ ен Рѹень•

л. 49 Въ мѣстѣ, ѕовомое Скрыно• и
ѿиде ѿтѫдѹ• и никто же его
видѣ• когда прїиде, и ког^{А}а
отиде• и жеѕль свои мирѹ о–
стави ѕнамениїе• а себѣ на па–
мѧ^{т}, повелѣнїемь г^{с}нимь• и
въставь отиде въ Перигь• и о– ѕри ѕдѣ
брѣте мѣсто каменно близь
рѣки именемь Стрѹма• и тѹ ѕри
сътвори себѣ покоище• и ѿ–
тѫдѹ иде въ планинѫ Витошѫ• ѕри
и тѹ сътвори себѣ покоище•
и прїиде къ нем^{ѹ} а҃г҃гль г^{с}нь и рє^{ч}
емѹ• ра^{А}ѹи сѧ слѹжителю г^{с}нь,
и събесѣдниче а҃г҃глѡ^{м}• сътво–
ри повелѣное тебѣ• въста–
ни ѿсѫдѹ и иди на мѣсто свое
ѹготованое тебѣ въ пѹсты–
ни Рылстѣи• и повелѣнїе^{м}
а҃г҃гловѡ^{м} въставь и иде на мѣ–
сто идеже си бѣ оуготоваль
гробь своима рѫкама с҃ты(ма)
въ пѹстыни Рылтѣи• б(ѣ)–
л. 49об ше бо тогда Петрь ц҃рь въ Ср^{А}ѣци
градѣ• и прочю сѧ слово ѡ с҃тѣ^{м}
ѡ семь чю и Петрь ц҃рь• и изб^{р}а
ѳ҃ мѫжїи хытрѣхь ловцѧ•
и повелѣ имь ити въ Рылѫ ло–
вь ловити• ѕапорѫчивь имь
г҃лм^{ѧ}• да сѧ не възвратите къ
мнѣ, донелиже не обрѣщете
мѣсто с҃тго ѡц҃а• да и азъ ше^{А}

поклонѧ сѧ емоу• и поидошѫ
мѫжїе іако͡ѫ повелѣ имь цр҃ь ло-
вь ловити• и ищєхѫ мѣсто с҃тг҃о͡,
и не обрѣтаахѫ єго• и проводи-
шѫ мнwго дн҃и въ пустыни
тои• ни с҃тго мѣсто обрѣтошѧ,
ни лова уловишѧ• и прискрь-
бни бишѧ, и не можааахѫ въз-
вратити сѧ къ цр҃ю• не бѣ-
хѫ бо ни единоѧ работи сътво-
рили иже имь бѣ повелѣль
цр҃ь• бѣхѫ бо и не іадше мно-
(гы)и дн҃и, и нарєкошѫ имѧ
(с҃т)го и помолишѫ͡с рєкше,
л. 50 wч҃є с҃тыи, проповѣжѧь сѧ на͡м,
да не погыбнємь w цр҃ѣ• и сми-
лихѫ сѧ емоу• вѣдѣше бо с҃ты
wц҃ѣ съвѣта и помишлєнїа
цр҃ва• въ тw͡м часѣ обрѣтошѫ
стьзицѫ малѫ• и прославиш͡ѫ
ба҃, и идошѫ по стьзи тои и w-
брѣтошѫ єго• и видѣ ихь
с҃тыи wц҃ь и въпроси ихь гл҃ѧ•
чѧда, о цѣмь єстє прїишли•
еда досели вы не іадше єстє•
видѣше бо ихь іако є҃ дн҃и и-
мѫть не іадше• wни же изпо-
вѣдашѫ емоу въсѫ истинѫ•
Бѣше бо въ томь часѣ прине-
сль емоу аг҃гль съ нб҃се пицѫ,
wбразw͡м шипковѣмь• и б҃жї-
емь повелѣнїємь, сътвори сѧ
просфора• и постави имь ма-

нижѫ с҃тыи ıасти• бѣше бо еди-
нь въ ни^{х} велеıадець• видѣвь
просфорицѫ малѫ• и помы-
сли въ срц^{а}и своемь рекыѫ• (цıо)
л. 50об цıе намь здѣ бити о҃ ти^{м} мѫ-
жемь въ просфорици сеи един^{о}и•
и прозѕ҃мѣвь помышленїе
его с҃тыи ѿць Їѡаннь• и въз-
дьхнѫвь къ б҃ѵ, рє^{ч} въ ср^{а}ци своє^{м}•
г҃и ıакоже еси насытиль пѧти-
ми хлѣбы ию^{т} тысѫцıа нарѡ-
да• сътвори и здѣ ѕнаменїе
свое, и бл^{с}ви имь трапезѫ сїѫ•
и ıадошѫ въси и насытишѧ^{с}•
и оста половинѫ просфоры•
и бѣ болень единь ѿ ни^{х}• и абїе
ıадши, изцѣлѣ• ıакоже є^{с} рє^{ч}-
но въ книгахь• хлѣбь а҃гль-
скыи ıаде ч҃лвкь• тог^{а}а ти мѫ-
жїе ıадошѫ и прославишѫ б҃а•
и възвратишѧ^{с} съ радостїѫ
кь ц҃ркы, и сказашѫ въсе, еже
видѣшѫ ѕ҃ с҃тго• и чювь Петрь
ц҃рь и прослави б҃а• и пожѧ съ со-
божѫ мнѡ^{ж}ство людеи и вожѧ своѧ,
(и по)иде да ви^{а}ть с҃тго ѿц҃а• и
(до)иде до рѣкы именемь Рыла•
л. 51 и г҃лашѧ ем^{ѕ}, се ѕнаменїе с҃тг^{о}
ѿц҃а и того мѣста идеже сїа
рѣка изходитъ• и поиде въз
рѣкѫ, и доиде до камене име-
немь Стогъ• и не могохѫ прѣ- Зри Стогъ
ити, бѣ бо жѕско и стрьмно•

и поидошѫ въ планинѫ именеⷨ
Книшава, и повѣдашѫ емꙋ Зри Книшава
горѫ и камень идеже живеше
сⷭтыи wцⷬ. и въꙁхотѣ цⷬрь по-
ити и не може пꙋстынеѫ. нѫ
абїе посла два отрока и рекⷱ имь.
шеᴬше рцѣте сⷭтмꙋ wцꙋ. wче
пришель есмь да виᴬдимь чⷱтное ти
лице, аще ти есть въꙁможно.
и wвѣща има сⷭтыи wцⷬ гⷬлѫ.
идѣта и рцѣта емꙋ. цⷬрю сⷭты
и славныи. w бⷭа въсѣ въꙁмоᵡ -
на, а не w чⷬвкь. аще хощє-
ши да мѧ виᴬши и да тѧ вижᴬѫ.
постави ты тѫнтѫ на врьсѣ.
а аꙁь да сътворѫ димь. (д)а
ты видиши дымь, а аꙁь д(а) ви-
л. 51об ждѫ тєнтѫ. тако бо наᴹ єⷱ
повелѣно видѣти сѧ. и съ-
твори сⷭтыи wцⷬ димь ꙗко и
стльнь до нбⷱє. и видѣ Петрь
цⷬрь ꙁнаменїє сⷭтго оⷧца. а сⷭты
wць поглѧда на тѫнтѫ. и
прослависта бⷭа, и поклониста
сѧ дрꙋгⷮ къ дрꙋгꙋ. тогда Петръ
цⷬрь насипавь чашѫ ꙁлата, и
пꙋсти къ немꙋ рекь. прїими
сїє w моегο цртⷱва да ти бѫдєⷮ
окрьмленїє емꙋже хощєши.
и въꙁѧ сⷭты wць Їѡаннь чашᵡ.
а ꙁлато въꙁврати, рекь отро-
комь посланныᴹ w цⷬрѣ идѣ-
та и рцѣта цⷬрви сице гⷬлеть

бра͡т твои• братє мои, нє ѡ хлѣ– зри
бѣ єдинѡ͡м прѣбиває͡т ч҃лвкь• нж
и о г҃лѣ бж҃їи, ıакоже є͡с писано
въ єѵ͡г҃лїи• мнѣ братє мои• ни
вол рѹжити• и никожже кѹпл͡а
к(ѹ)повати• да възми си зlато•
(по)нєже тє͡в є͡с мнѡго трѣбѣ•
л. 52 а чашж ѹдрьжа͡х на нам͡т тєбѣ
и на знаменїє мирѹ• и ѿпѹ–
сти зlато• а чашж ѹдрьжа•
и ре͡ч къ отрокома тѣма• рь–
цѣта къ ц҃рю• скоро сж дви–
гни ѿ мѣста того• понєже дѹ– зри
пно є͡с, да нє погыбнєши и въси
сжщїи с тобож• Слышав жє
ц҃рь слово с҃тго о҃ца• въ тѡ͡м ча–
сѣ подвигнж сж и ѿиде• и ѿ–
толѣ сж прозва мѣсто то Ца–
ревь врь͡х и до днє͡с• и прїиде Їѡа–
ннь Бо҃словь, и ре͡ч с҃тмѹ ѡ҃цѹ
Їѡаннѹ г҃лж• послань єсмь ѿ
бг҃а възвѣстити тєбѣ радость•
ра͡дѵи сж възлюблениичє мои и
слѹжитєлю г͡сь ѹготова ти сж
вѣнець• и томь часѣ прилє–
тѣ пчєла и вълѣтѣ ем͡ѹ
въ ѹста• и ѿ того ча͡с начнть
лѣтати д҃хѡ͡м по аерѹ ıако и ѡ–
рель, и ıако голжбь зла(топрь)
сыи по гора͡м• и видѣвь то (бо҃)
л. 52об словь, и ѿиде• а прѣпо͡бныи
ѡ҃цъ Їѡаннь пѹстынныи житє–
ль почи въ мѣстѣ своє͡м, ѹгото–

ваное ем҃ѹ ѿ г҃а. Мц҃а авгѹста
въ и҃ї̀ днь. и лежа тѣло с҃тго
невѣдмцѹ ником҃ѹже. тъчїѫ
а҃гль г҃нь слѹжше ем҃ѹ. и мно-
гымь дн҃емь минѫвше҃м. По-
сла пакы ц҃рь Петрь да ѹвѣсть
о с҃тѣмь ѿц҃и. и начѧша па-
кы искати его и не обрѣтоша.
и възвратишѫ҃с къ ц҃рю и реко-
шѫ емѹ, не обрѣтохѡ҃м его.
и съжалив си ц҃рь велми, и про-
слави б҃а и ꙗ҃е. Въ истинѫ не
би҂х достоинь видѣти ~~анца~~
с҃то. и минѫвшѹ многоу
врѣмени. посла пакы ц҃рь лов-
ца въ мѣсто то с҃тое да м҃ѹ ло-
вѫть. и не обрѣташе сѧ тѹ
дш҃а ч҃лвча въ пѹстыни тои.
(тък)мо звѣри едни. и ти при-
(х)ожд҃ахѫ къ гробѹ с҃тго, и из
л. 53 цѣлѣваахѫ ѿ недѫгь свои҂х.
иже бѣ слѣпь, прозираше. и
хроми изцѣлѣваахѫ, прих҆о-
дмце къ гробѹ с҃тго. Ловѫ-
щемь же ловь, обрѣтоша слѣд
единь, и поидоша по слѣдѹ
емѹ до мѣста с҃тго. и видѣ-
ша мнѡго звѣри, и не ѿходѣ-
хѫ ѿ него мл҃сти хотѧще по-
лѹчити ѿ с҃то. wбрадова-
ша҃с ловци да ѹловѫ҃т ловь. то-
гда видѣвше звѣрїе ти лице
ч҃лвчее и поплашиша҃с. А звонець

позвынѣ• и клепало поклеп^а•
и оужа^с великь прїмшѧ ловци,
ꙗко бѣжати мыслѣхѫ• и ѹ-
зрѣшѧ кандило горѧщєє• и
прїидошѫ и видѣ^шѧ тѣло с҃тго
и прославишѫ б҃а• и остави-
шѧ ловь и възвратишѫ^с къ
ц҃рви и възвѣстишѫ єм^ѹ ѡ
с҃тмь иже ивдѣшѧ• ч(ювь)
ц҃рь и породова сѧ о с҃тѣм(ь),
л. 53об и абїє ꙗви сѧ єм^ѹ въ снѣ аг҃гль
г^снь да възыщє^т тѣло с҃тго ѡ҃ца•
бѣ бо р҃ченно тѣлѹ том^ѹ с҃тм^ѹ лє-
жати въ Срѣ^дьци градѣ• сьбра-
шѫ же сѧ людїє да идѫ^т донєсти
тѣло с҃тго ѡ҃ца• идошѫ же
и нє възмогошѫ двигнѫти тѣ-
ло с҃тго• и оскрьбишѫ^с скрь-
биѫ великоѫ, начѧшѧ мл҃ли-
ти б҃а• Тог^да прїидє с҃томѹ
гла^с г҃лѧ съ нб^сє• Възлюбленни-
чє мои, повелѣное тебѣ съврь-
шити• и абїє двигнѫ сѧ тѣло
с҃тго• и начѧшѧ людїє ти зва-
ти гласѡ^м• Г҃и помилѹи•
и поидошѧ ꙗможе хотѣшѫ• и
тѣло с҃тоє идѣшє по повелѣ-
нїю б҃жїю• и доидє тѣло с҃тго
въ Срѣдечьскыи гр^а• и сътво-
ришѫємѹ ковчегь• и съзида-
шѫ ємѹ хра^м, и тѹ положишѫ
(т)ѣло с҃тоє прѣп^обнаго ѡ҃ца Їѡ-
(а)нна пѹстыножителѣ Рылск^а-

л. 54

го, и къ нем^{ѹ} приходящіе недж^{ж} –
ни прїемлѧ^{т} ищ҃ленїа. Си–
цеваа сѫть чюдеса славнаго
прѣп^{д}обнаго w҃ца Їѡанна пѹ–
стынножителѣ, за прѣдан–
нѫѧ ем^{ѹ} благ^{д}ть w҃ г҃а нашего Їс҃
Х҃а. бжди же на^{м} помощникь
послѹшающи^{м} и чьтящи^{м} и пи–
шащи^{м}, и мл^{с}ть обрѣсти и оста–
вленїе грѣхомь наши^{м} въ д҃нь сж–
дныи. бл҃гтїж и чл҃колюбїемь
г҃а нашего Їс҃ Х҃а. ем^{ѹж} по^{д}баєть
слава чьсть и покланѣнїе w҃цѹ
и с҃ѹ и с҃тм^{ѹ} д҃хѹ. и нинѣ и пр^{с}но
и въ вѣкы вѣкѡ^{м}, аминь : –